List 51. **NOVICE** Tečaj XXXVI.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 18. decembra 1878.

Obseg: Poljedelstvo v starodavnih časih, kako se je pričelo in kako uplivalo na omiko človeštva. — Kaj se dandanes našim gospodarjem bolje izplača: pridelovanje žita za prodaj ali pa reja goveje živine? — Kako dolgo ostanejo kaljiva semena naših domačih žit, detelj itd.? — Nove postave. — Obravnave deželnih zborov. — „Turška vojska.“ „Slavjanski almanah“. — Nova dualistična nevarnost za Avstrijo. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Poljedelstvo v starodavnih časih,

kako se je pričelo in kako uplivalo na omiko človeštva.

Posneto po profesorju R. Fiedlerju iz „Wien. landw. Zeitg.“.

Človek je izprva bil lovec. Kar je vsak dan ulovil in ubil, od tega je živel.

Pozneje ga vidimo kot pastirja, obdanega od mnogovrstnih živali, katere je ukrotil in ki so mu morale živeža dajati in obleke. Polagoma pa je sprevidel, da je mogoče, več živeža dobiti iz manjšega prostora, ako bi se lotil zemljo obdelovati.

A kako pa bi mogel dospeti do tega, da bi naturo silil za-nj delati? kje in kako bi začel s priprostim svojim orodjem zemljo na to siliti, da bi mu več živeža dajala? — V vlažnih in z gostim lesom obraščenih nižavah kaj tacega ni mogel pričakovati. Šel je tedaj na višave in ondi je začel zemljo rahljati in semena v njo pokladati. Tako je dobil prve pridelke iz matere zemlje. Po tem malem pričetku je sčasoma dalje segal in veče prostore obsejeval. Tako je človek postal gospodar naturi in položil temelj omiki, katera je izprva edino le izvirala iz poljedelstva. Poljedelstvu tedaj po pravici gre imé „velikih vrat“ omike človeštva in „izvira“ postav za združeno človeštvo.

Poljedelstvo je prisililo ljudi, da so si izbrali stanovitna prebivališča; postala so tako majhna sela, sčasoma veče vasi in naposled mesta.

To skupno bivanje ljudí je pa provzročilo mnogo potrebščin in postala so zdaj še le rokodelstva.

Izdelke rokodelstev in pridelke poljedelstva so ljudje izprva med seboj le menjali, in tako je postala kupčija, ž njo pa se je temelj položil umetnostim in vedam. Izvedenost pa še le tedaj bolje napreduje, če se več pridela, kakor povžije, kajti zdaj še le je ljudem mogoče, ukvarjati se z raznoterimi opravili, kar jim poprej ni bilo mogoče, dokler so se morali boriti za pridobitev vsakdanjih potrebščin.

Ker je tedaj poljedelstvo bila prvotna podlóga in — reči se sme — zibelj vse omike, zato nam zgodovina kaže, da vsa imenitniša ljudstva starodavnih časov so se pečala s poljedelstvom.

Domovina prve človeške omike je visoka Azija, od tod je segla preko Egipta v južne, zahodne in severne kraje Evropske, in se je potem dalje razširila na uno stran Oceana. Isto pot delala je tudi kmetija, ki je bila mati in vedna tovarišica človeške omike.

Poglejmo zdaj v poljedelstvo starodavnih ljudstev, kolikor je mogoče ga razvideti iz verjetnih virov. A tacih zanesljivih virov je pri nekaterih ljudstvih celó malo, pri drugih nam bližnih jih je več.

Izmed Afrikanskih ljudstev so Egipčani prvi in skoro edini dospeli do omike, in to zaradi tega, ker se njihova dežela po naturnih posebnostih odlikuje od sosednih. Pač nikjer ni zemlja ljudstvom dala z majhnim trudom tako bogatih pridelkov, kakor v Egiptu. Še dandanes daje tam pšenica sem ter tje celó dvajseteri, ječmen in koruza osemnajsteri pridelek. Tako rodovitnost nahajamo pa le tam, kjer obilniše deževje zemljo rodovitno dela.

Nad večjim delom Nilove doline razpenja se vedno jasno nebó; reka Nil pa je, ki Egipet namaka in njegovo zemljo tako rodovitno dela. Že najstareji Egipčani so poznali neizmerno rodovitno moč Nila, zato so mu čast „božanstva“ prideli; Herodot imenuje Egipt „dar Nilov“. Nil namreč, kedar začne v Egiptu deževati, naraste tako velik, da poplaví deželo in na njej popustí neko kremenčasto blato, ki je neizmerne vrednosti za polje. Egipčani, prepričani take rodovitnosti, so zato v take kraje, kamor Nilova povodinj ni segla, napeljali nalašč vodotoke, po katerih se razliva Nilova voda. Pri toliki rodovitnosti zemlje se ve da je moralo poljedelstvo zeló napredovati. A resnica je, da ta rodovitnost ni bila za deželo celó brez škode. Kmetovalci so si naredili svoj posebni stan (posebno kasto); proti neki davščini so namreč oni deželo dobili v najem (zakup). Lastniki zemlje ste bili dve najviši vrsti ljudstva: duhovni in vojniki. Pridelovali so oni večidel vsa žita; grašica, bob, grah in leča so brez obdelovanja rastli na polji. Mlatili so žito z voli, ki so voz vlekli z valarjem pripreženi. Glavni živež Egipčanom so bili palčki (dateljni); vse je živelo od palčkov: „moški, ženske in otroci, konji, osli in kamele, ovce, perutnina in psi“ — tako se bere v starih listinah.

V rodovitni deželi, kateri je ime Laid ali Tebais, je bil sad, katerega Egipčani durah zovejo, poglavitni živež, ki je dajal dvesto in štirideseteri pridelek. Poleg do sedaj imenovanih sadežev je o izlivih Nila tudi trta dobro rodila. Razen poljedelstva so se, kakor Herodot in Diodor Sicul pripovedujeta, Egipčani tudi z vrtnarstvom pečali. Za živinorejo so malo skrbeli. Vpregali so vole, krave, mule in osle; konj je še le v po

znejih časih prišel na vrsto. Egipčani so živino častili kot božanstvo, posebno sveta so jim bila goveda in med temi najbolj trije biki: Mneois, Onuphis in Apis.

Gori smo uže omenili, da velika rodovitnost zemlje ni brez škode bila ljudstvu, katero se je presilno pomnožilo. Tudi ljudstvo najnižjih stanov je svoje otroke lahko izrejevalo. Diodor Sicul pripoveduje, da enega otroka do moža izrediti, ni stalo več kakor 20 drahem, to je, kakih 5 tolarjev. Toliko neizmerno število ljudí je naredilo preveliko število delavcev, ki so se za majhno dnino na sejmih ponujali v delo. Nasledek tega je bil propad ljudstva v suženstvo, po katerem se je dobro godilo višim, nižim pa od unih zatiranim prav slabo. Iz tega je razvidno, kako da so Egipčani mogli zidati take velikanske in nepotrebne stavbe, piramide itd., katerih bi napraviti ne mogle najbogatejše države s svobodnim ljudstvom, ko bi ga morale za delo plačevati pošteno. Nobeden Egipčan ni smel premeniti svojega rokodelstva, in noben delavec ni mogel priti do kakega posestva, velika množica ljudstva ni bila nič na boljem kakor živina. To, da so bili viši in niži stanovi tako zeló ločeni, je bilo krivo, da poljedelstvo ni napredovalo, temveč sčasoma propalo. (Kon. prih.)

Kaj se dandanes našim gospodarjem bolje izplača: pridelovanje žita za prodaj ali pa reja goveje živine?

Dokler železnic ni bilo, ni bilo lahko na to vprašanje odgovora dati, ki bi bil vsaj večemu delu naših deželá primeren. Dandanes pa ne bomo napačno rekli, ako rečemo, da je živinoreja bolj na dobiček našim gospodarjem, kakor pa žitoreja. Po železnicah je lahko zdaj iz oddaljenih krajev v vsako deželo uvaževati žita. In da se to tudi res godí, pričajo nam vsakdanje skušnje. Nasproti pa vidimo, da s prevaževanjem živine ne gre tako lahko, marveč vidimo, da dohajajo celó iz tujih držav barantači v naše dežele, ki nakupujejo goveda in jih večidel dobro plačujejo.

Ker tedaj po takem na gori stavljeno vprašanje lahko damo odgovor, da gospodarju veči dobiček vrže, če se bolj do živinoreje obrne kakor na pridelovanje žita za prodaj, zato pa je treba pot umne živinoreje nastopiti, ker le po tej poti mu doide zaželeni dobiček.

Glavno vodilo umne živinoreje pa je: „imej v svojem hlevu le toliko repov, kolikor jih dobro rediti moreš.“ Veliko živine v hlevu imeti, zraven pa le malo klaje, da ti živina stradati mora, je očitna potrata. Zakaj? — zato, ker to malo klaje, kolikor je tvoja živina dobi, zaleže jej le toliko, da se pri življenji ohrani; ne bo pa na-se dobila ne mesa ne loja, pa krava ti bo tudi le malo molzla. Zato naj bi naši gospodarji večo skrb obrnili na to, da poleg dobro gleštanih senožet tudi na svojem polji zadostne klaje pridelujejo.

Dokler pa gospodar ne pride do tega, da bi svoji živini dajati mogel dovolj klaje, naj tudi nikar ne začne z bolj žlahnimi plemeni, kajti potem bi še le prišel iz dežja pod kap.

Dober začetek bolje živinoreje bil bi uže ta, ako domače svoje pleme začne umno izrejevati. To pa se zgodí, ako si za rejo obdrží najlepša teleta od najbolj molznih krav; taka teleta naj vsaj 6 tednov sesajo pri svoji materi, kajti še le potem postane njihov želodec tako močan, da namesti mleka je v stanu prebavljati sladko seno, žitni drob in pa moko lanenih preš. Taka teleta, ki so dalje časa materno mleko uživala, izrastejo tudi veča. Če mlada teleta v prvem letu svoje starosti ne dobivajo zadosti klaje, je to pregrešek, ki se pozneje ne dá več popraviti. Tudi naj teletom do tistega časa, ko prestanejo za pleme ugodna, to je, da so eno leto in pol stara, dovoli prosto gibanje in da v toplejšem letnem času vsak dan pridejo iz hleva pod milo nebó. Le po tej poti si gospodar izredi zdravo, lepo vstvarjeno in večo mlado živino, katera bode pozneje dobljeno klajo gospodarju z večim dobičkom povračala.

Kar se tiče tega, kako naj gospodar z mlekom ravná, je to različno po krajnih razmerah. Če mu je mogoče mleko kar naravnost prodati, mu vrže to največ dobička; za tem pride, če iz sladkega mleka sir dela; manj dobička mu daje napravljanje surovega masla, da pri tem s siratko prešiče krmi, kajti to je gotovo najdražja klaja. Naravnost mleko prodajati je pa le tam mogoče, kjer je gospodar blizo kakega mesta ali druzega večega kraja; — sir iz sladkega mleka delati je le večim posestnikom mogoče, za manjše posestnike pa daje mleko največ dobička, če stopijo v sirarske zádruge. Temu dokaz so naše sirarske zádruge v Bohinji, sirarske zádruge v Tolminu itd.

Kako dolgo ostanejo kaljiva semena naših domačih žit, detelj itd.?

Da semena ne ostanejo večno kaljiva, to ve vsak gospodar. Al mnogo jih je, ki ne vedó, koliko časa semena naših navadnih pridelkov obdržijo kaljivost in so za setev pripravna.

Zato mislimo mnogim kmetovalcem ustreči, če na gori stavljeno vprašanje damo odgovor, ker se včasih primeri, da gospodar dobí kako staro seme, pa ne ve, ali bi ga mogel sejati ali ne.

Kaljivost obdrží: koruza 4 leta, pšenica 3—4, rž 3—4, ajda 2—3, ječmen 2—3, oves 2—3, proso 2, turška detelja (esparseta) 3—5 let, nemška detelja (lucerna) 3 leta; navadna rdeča detelja 2 leti, lan 8 let, konoplja 4, ogeršica 3 leta, fižol 5 let, grah 5, grašica 3 leta, leča 2 leti, repa in ohrovt 5—6, korenje 4, kimelj 2—3, mak 2—3, pesa 4—6 let.

Nove postave.

C. kr. trgovinsko ministerstvo je z ukazom 5. decembra 1878. leta, št. 1993, trgovinskim in obrtnijskim zbornicam naznanilo, da občna colna tarifa Avstro-ogerske colne okolije, katera je s postavo od 27. junija 1878. l. drž. zak. štev. 67 razglašena bila, 1. januarija prihodnjega leta v veljavo stopi. Le, ako se bodo obravnave o kupčijski pogodbi z Laško državo prej ugodno rešile, se bode morda uvozninska tarifa o prometu z Laško gledé nekaterih važnih stvari premenila.

Obravnave deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

V 14. in zadnji seji dne 16. oktobra je c. kr. deželni predsednik vitez Kalina odgovoril na interpelacijo poslanca g. Kluna zastran zasežbe neke številke časopisa „Slovenca“ rekši, da izvrševanje tiskovne postave pripada sodnijskim oblastvom, in da se zapečatenje vsega lista opira na postavo. — Dalje je c. kr. deželni predsednik odgovoril na interpelacijo poslanca Pfeiferja gledé različnih napak pri iztirjevanji davč

nih zaostankov, in obljubil, da vlada tudi vprihodnje ne bode ostro postopala v ozira vrednih slučajih.

Izvolil se je potem novi deželni odbor, in sicer bili so izvoljeni sledeči odborniki: Dežman iz vrste velikih posestnikov, pl. dr. Schrey iz vrste mest, trgov in kupčijske zbornice, dr. Schaffer iz celega deželnega zbora in dr. Bleiweis iz vrste poslancev kmetskih občin. Razen dr. Bleiweisa so vsi prevzeli izvolitev, a dr. Bleiweis se je odpovedal tako-le: „Presrčno zahvalo Vam, gospodje, za čast in zaupanje, ki ste me volili zopet na mesto, kjer sem sedel celih sedemnajst let. Ne bojim se dela, ki ga deželnemu odborniku naklada služba za domovino in narod naš. Kajti reči moram, hvala Bogu! da moje duševne in telesne moči niso še opešale. Al tiste okoliščine, katere sem povdarjal v adresinem govoru, ko sem navajal, da me z začetka ni bila volja, priti v deželni zbor, — tiste okoliščine mi ne pripuščajo, da bi prevzel namenjeno mi čast, zatoraj ponavljam presrčno zahvalo Vam, dragi prijatelji, in prosim, da namesti mene izvolite druzega.“ Potem je bil namesti dr. Bleiweisa izvoljen dr. Vošnjak za deželnega odbornika. Za namestnike odbornikov so bili potem izvoljeni: baron Taufferer iz vrste veleposestnikov, župan Lašan iz vrste mest, trgov in kupčijske zbornice, vitez Gariboldi iz celega deželnega zbora in Karol Klun iz vrste poslancev kmetskih občin. Ker se je pa tudi Klun odpovedal odborstvu, izvoljen je bil namesti njega dr. J. Poklukar.

Dr. Schrey stavi nujni predlog: naj deželni zbor popolno priznanje in zahvalo izreče Kranjskim vojakom v Bosni in Hercegovini za odlično hrabrost ter naj za ranjene Kranjske vojake privoli 1000 gld. iz deželnega zaklada. Dr. Bleiweis toplo podpira priznanje izvrstne hrabrosti Kranjskih vojakov, al 1000 gold. za ranjence se mu dozdeva premalo, toraj predlaga, naj se v ta namen dovoli 2000 gold. Deželni zbor Bleiweisov predlog sprejme enoglasno. C. kr. deželni predsednik vitez Kalina se zahvaluje deželnemu zboru za lepi dokaz enoglasnega domorodnega mnenja ter dostavi, da bode ta sklep po brzojavnem potu naznanil Njega Veličanstvu presvitlemu cesarju.

Poročilo gospodarskega in finančnega odseka o deželni prikladi na pivo in žganje se izroči deželnemu odboru v pretres z dostavkom, da prihodnjemu deželnemu zboru o tem poroča in nasvete stavi. Pri tej priliki je obveljal predlog Lukmanov, naj se vlada naprosi, da se dovoljenje za prodajo žganja iz moralnih ozirov kolikor mogoče omejí.

Potem je obveljal predlog gospodarskega odseka, naj se vlada naprosi, da vse stori, kar je zarad ubranitve goveje kuge potrebno, zlasti tudi to, da v ta namen v dogovor stopi z Ogersko vlado, katera premalo ostro postopa za obrambo te pošasti.

Poslanec Potočnik je v imenu gospodarskega odseka predlagal sledeče: Deželni odbor naj vse preskrbi, da se delo za cesto od Hajke čez Dobliče do Črnomlja brž ko mogoče začne, ter naj pri nekrateni izpeljavi te ceste vso svojo pozornost obrne na primerne poprave okrajne ceste v Vinskih goricah poleg Majerla; dalje naj se deželni odbor potegne za to, da bode Litijski cestni odbor obravnavo zarad Savskega broda pri Savi končal; — da se operat zarad preložitve ceste med Smukom in Lašičami v kratkem izdela in cesta dovrši, in da se bode cesta čez Slivsko goro preložila. Ti predlogi vsi so obveljali. Sprejel se je potem tudi Lukmanov predlog, naj deželni odbor skrbi za to, da se ceste h kolodvorom, katere še niso izdelane, brž ko mogoče izvršé, in pa predlog Robičev, naj deželni odbor dela na to, da se okrajna cesta na Klancu v Belipeči kmalu preloží.

Vitez Gariboldi poročal je v imenu odseka, ki je imel pretresovati delovanje deželnega odbora. Vsled tega so obveljali sledeči nasveti: deželni odbor naj prihodnjemu zboru poroča, ali in kedaj bi se zaklad Ilirske ustanove za slepe razdelil med Kranjsko in Koroško; — deželnim uradnikom in služabnikom naj se podpore dadó le v prav ozira vrednih slučajih, nagrade pa le takrat, kedar so razen službene dolžnosti kaj izvanrednega in prav koristnega storili; pri tem se pa dotični proračun nikakor ne sme prekoračiti; — deželni odbor naj obstanek okrajnih blagajnic tudi za leto 1879. zagotovi; — deželni odbor naj bode pozoren na obravnavo zastran odveze davščin za cerkvene namene in naj o tej reči ter o vprašanji zarad kongrue poroča prihodnjemu deželnemu zboru; — s tiskom stenografičnih zapisnikov naj se požuri tako, da se bode vselej zapisnik poprejšnje seje predložil v vsaki prihodnji seji.

Potem pl. dr. Schrey nasvetuje, naj deželni odbor uradovanje gledé uradnega jezika pri deželnih uradih, posebno pri knjigovodstvu, enolično uravná tako, da se načelo ravnopravnosti obeh deželnih jezikov ne bode prelomilo in cenejše uradovalo. Poslanec dr. Poklukar poprime o tem predlogu besedo in dokazuje, kam dr. Schreyev predlog cika, odpravi naj se namreč slovensko uradovanje, kar se nikakor ne sme zgoditi. Poslanec Svetec tudi ostro spodbija predlog dr. Schreyev in svarí, ne se reči dotikati, katera je tako občutljiva. Nemški jezik pri nas nikakor ni splošni deželni jezik, kajti razen mrvice Nemcev v Ljubljani in razen peščice Kočevarjev je vsa naša dežela slovenska in jezik naroda je slovenski. Mi smo nemškemu jeziku pripoznali pravico s pogojem, da se pred vsem ista pravica pripoznava slovenskemu jeziku. Narodna poprejšnja večina je uže več let popustila vprašanje gledé jezika zato, da ni bilo daljega prepira; gospodje na uni strani ne ponavljajte ga tedaj vnovič, vrzite nemškutarski predlog dr. Schreya v koš. Al poročevalec vitez Gariboldi, nekdaj poslanec v narodni vrsti, ga podpira, in se ve, da je konečno obveljal pri sedanji večini.

Poročevalec Dreo v imenu gospodarskega odseka poroča o prošnji Žužemperskega županstva zastran zidanja železnice po Krški dolini na Dolenjskem in v daljem govoru toplo priporoča, naj se deželni odbor obrne do ministerstva s prošnjo, da v prihodnjem državnem zboru predloží načrt postave o zidanji Dolenjske železnice. Ta predlog je enoglasno obveljal. — Predlog poslanca Pakiža, naj se davčnim okrajem Ribnica, Lašice in Kočevje vsled neviht leta 1878. primerni davek odpiše, se s priporočilom izročí c. kr. vladi. — Prošnjo podobčin Vrhpolje in Sanabor, da bi se odcepili od Vipavske občine ter postali samostojna občina, poslanec Lavrenčič v daljšem in temeljitem govoru prav toplo priporoča to prošnjo ter dokazuje veliko korist zadevnih občanov v vsakemkoli obziru. Dr. Bleiweis podpira prošnjo povdarjaje, da je deželni zbor uže vlani vslišal to prošnjo ter sklenil zadevno postavo, ki pa ni bila potrjena. Isto tako dr. Poklukar priporoča, naj se prošnja takoj vsliši. Naposled je pa vendar predlog dr. Deu-a, ki ga je stavil v imenu občinskega odseka, obveljal, po katerem se je prošnja izročila deželnemu odboru, naj se pri sestavljanji glavnih občin po mogočosti na njo ozira.

Poročevalec Dežman nasvetuje v imenu gospodarskega odseka nekatere uredbe zastran zboljšanja okrajno-cestnih zadev, kar obveljá; pri tej pri-

liki se sprejel tudi predlog barona Apfaltrerna, naj se deželni odbor posvetuje in potem poroča, bi li ne bila cestna postava v nekaterih točkah premeniti.

Volitev poslanca Karola Šavnika v Kranji se brez ugovora potrdi enoglasno. — Poročevalec Klun v imenu šolskega odseka temeljito in toplo priporoča nasvèt poslanca Detelje gledé obstanka gimnazije v Kranji in stavi predlog, naj se deželni odbor obrne s prošnjo do deželne vlade, da naj se ona z vsemi mogočimi sredstvi pri ministerstvu potegne za obstanek gimnazije v Kranji, kateri predlog enoglasno obveljá. — Potrdi se računski sklep deželnega zaklada in njegovih podzakladov za leto 1877. — Poslanec Potočnik poroča o preložitvi Turjaške ceste in nasvetuje, naj se ta cesta še letos dodela, pa tudi cesta v Gubnišah, kakor hitro mogoče, preloži, kar obveljá. Prošnja podvzetnikov Zafranića in Peliča, da bi se jima dovolila neka odškodnina vsled te ceste, se izroči deželnemu odboru v konečno rešitev. — Predlog dr. Deua gledé razdelitve pašnikov in uravnave lastninskih razmer gledé menjevalnih zemljišč se izročí deželnemu odboru, naj prihodnjemu zboru predloží načrt zadevne postave. — Predlog dr. Bleiweisa gledé vštevanja tretjinske priklade pri izvršitvi volilne pravice za deželni zbor se v pretres in poročanje izroči deželnemu odboru. — Deželnemu odboru se dalje v rešitev izročé: prošnja za podporo fabriške šole v Kočevji, prošnja Cerkniške občine za privolitev 32% priklade, prošnja okrajno-cestnega odbora Idrijskega za privolitev cestne priklade in prošnja okrajnocestnega odbora v Metliki za podporo.

Z navadnimi običaji se je zborovanje sklenilo s trikratnimi „slava“- in „hoch“-klici na Njega Veličanstvo presvitlega cesarja.

Slovansko književstvo.

* *Vojska na Turškem od leta 1875. do konca leta 1878.* Obsega: Začetek ustaje v Hercegovini, vojsko Srbov, Črnogorcev in Rusov s Turčijo, slednjič zasedbo Bosne in Hercegovine po slavni Avstrijski armadi. Za priprosto ljudstvo spisal Jakob Aléšovec.

Tako je naslov knjigi, ki je, 104 strani debela, pretekli teden prišla na svitlo v zalogi znanega knjigarja Jan. Giontinija v Ljubljani, okinčana z dobro zadeto sliko slavnega zmagovalca generala Filipovića in štirimi barvanimi podobami iz vojske. Res srečna je bila misel pisatelja in založnika, ki je rodila to knjigo, kajti če je našemu ljudstvu kdaj došlo kaj o pravem času, gotovo je to skupen popis vsega, kar se je na jugu in zavoljo njega po Evropi godilo zadnjih čvetero let, ki je obračalo doli oči celega sveta in osobito nas Slovanov. Da je to delce prišlo na svitlo ravno zdaj, ko je zasedba Bosne po naši slavni armadi dovršena, to daje knjigi še večo vrednost. Posebno priprostemu ljudstvu bo dobro došla, ker ono ni imelo dozdaj še prilike sestaviti si nepretrgano vrsto dogodjajev na jugu, ki se drug druzega držé. — Sestava knjige je prav naravna. Najprej nam popiše pisatelj Bosno in Hercegovino ter njune prebivalce, zemljo in njene glavne pridelke, trpljenje krščanske „raje“ pod težkim Turškim jarmom, ki je vzrok ustaje v Hercegovini leta 1875. Med glavnimi vodji te ustaje najdemo tudi našega junaka Miroslava Hubmayerja. Ker niti Turčija z grdo, z orožjem, niti Evropske oblasti z lepo, s prigovarjanjem in posredovanjem niso mogle zadušiti upora in ker Turčija ni marala dobrih svetov, stopite l. 1876. na noge Srbija in Črnagora; prva v vojski nima sreče, druga pa Turke povsod potolče. Za tem je nastalo premirje in zopet pomenkovanje diplomatov, a tudi to brez vspeha. Turčija, po Angležih podpihana, noče odjenjati in tako pride do vojske med njo in Rusijo, kateri pristopite najprej Rumunija, potem še Srbija; Črnagora ni ves čas meča več vteknila v nožnice. Ta važna in huda vojska je obširneje popisana tako, da ima bralec jasno njeno podobo pred očmi. Konec jej je sklep mirú v sv. Štefanu blizo Carigrada med Rusijo in Turčijo. Zopet miruje orožje in snide se kongres v Berolinu, na katerem sprejme Avstrija nalogo zasesti Bosno in Hercegovino. Popis te zasedbe, ki je moral pisatelja največ truda stati, ker mu je bilo nabirati zanesljivega gradiva po vseh kotih, je najbolj obširen, posebno nadrobno risa pota, trpljenje, bitve in zmage tistih oddelkov, pri katerih so bili slovenski polki. Razen tega se nahajajo v knjižici še površni popisi mest, ob katerih so bile bitve in katera so naši vojaki zasedli. Pridjan je še kratek pregled stanja na jugu koncem leta 1878. — Iz vsega tega je razvidno, da knjiga ni suhoparno naštevanje bitev, marveč prepletena z mikavnimi političnimi in zgodovinskimi opazkami. Ker je v prvi vrsti namenjena priprostemu ljudstvu, je jezik prav domač, vsakemu lahko umljiv, tujih in tehničnih izrazov se je pisatelj še skoro preskrbno ogibal. — Tudi unanja oblika knjige, tiskane v narodni tiskarni, je prav okusna, tisk zadosti razločen tudi za oči branja manj vajene. Iz vseh teh vzrokov jo prav toplo priporočamo našemu ljudstvu. Založniku g. Giontiniju, ki se ni vstrašil velikih stroškov, pa želimo najboljši materijelni vspeh uže tudi zato, ker je izdal uže marsikatero podučno knjigo za priprosti narod slovenski. — Cena knjigi je 50 kr., trdo vezani 60 kr., po pošti pa po 5 kr. več, kar znaša poštnina. Dobiva se pri založniku, pa tudi pri drugih knjigarjih.

* *„Slavjanski almanah“.* Redakcijski odbor za slavjanski almanah, ki ga bodo izdali uže bodočega januarija Dunajski slavjanski visokošolci, daje na znanje, da je obrok za dopošiljavanje spisov in za naročevanje le do konca decembra tega leta trajajoč. Almanah bode obširen. Obsegal bode nad 20 tiskanih pôl in sicer spise in poezije v sedem slavjanskih narečjih. Poljaci, ki si zmirom svojo pogačo pekó, so se koj skraja podvzetju odtegnili opravičevaje se, da za-nje ni oportunni čas, a pristopili so Bolgari. Tvarine poslali so pisatelji raznih slav. narodnosti, posebno Čehi, Rusi, Slovaci, Slovenci, med katerimi odlikujejo se med druzimi najspretnejša peresa. Kdor se še ni naročil, naj se podviza, kajti naročniki in podporniki natisnili bodo se v almanahu. Almanah veljá za naročnike s predplačo 1 gold. 20 kr., pozneje 1 gold. 60 kr. Naroča se pod naslovom: „Todor vitez Stefanovič-Vilovski, Wien, Neubau, Burggasse Nr. 24.“

* *Naravoslovje (morala)* slovenski spisano od gosp. župnika Kosec-a, bo izdala tiskarna družbe sv. Mohora, če se do Božiča oglasi 600 naročnikov. Knjiga se bo prejemala proti poštnemu povzetju. Podpirajmo ovo prvo knjigo slovensko v tej stroki!

Politične stvari.

Nova dualistična nevarnost za Avstrijo.

Kar je v Avstriji rodil se dualizem, je to prej tako bogato cesarstvo v položaji posestnika, ki je svoje premoženje razdelil med dva sinova tako, da vsak za-se gospodari. Bratov je bil prvi priden, vsaj ni prišel popolnoma na kant, a drugi je potratno živel, slabo gospodaril, delal velike dolgove, od kterih ima velike ob-

resti plačevati, in prišel v desetih letih tako daleč, da ima njegovo posestvo vsak čas priti na kant. Tega bi se rad branil, kolikor časa mogoče, zato hodi okoli bogatinov denarja na posodo iskat; al ti predobro vedó, kako je ž njim, in mu ne odpró svojih denarnih škrinj drugače, kakor če bi jim kaj zastavil ali pripeljal za-se dobrega poroka. Toda kaj bo zastavil revež, ker ima že vse zastavljeno, celó poljske pridelke uže na njivah! Toraj gre k bratu, ki je sam pač tudi uže zelo zadolžen, pa ima vendar še lepo posestvo, katero veliko nese, in več zaupanja po svetu, ter mu pravi: „Dragi brate, ti dobro veš, da je meni treba denarja, jaz pa vem, da boš tudi ti moral zopet nekaj na pósodo vzeti, da more tvoje gospodarstvo naprej. Vzemiva toraj na posodo oba skup, dolžno pismo podpiševa obá, in tako sva skupno porok za poplačanje narejenega dolga; denar razdeliva potem med seboj.“

Kaj bo storil prvi brat? Ali bo kar brez premisleka šel in podpisal dolžno pismo bratovo? Menda ne, dokler ima toliko pameti, da more ped daleč misliti. On mora dobro vedeti, da brat ne bo mogel nič plačati, toraj bo ob času plačila upnik držal se tistega, ki še kaj ima, in ta je prvi brat; ker bo pa moral ves dolg sam plačati, utegne priti njegovo lastno posestvo na kant, in tako bi en brat po slabem gospodarstvu druzega bil ob vse premoženje.

Taka brata sta Avstrijsko cesarstvo in Ogersko kraljestvo. Kar sta prevzela gospodarstvo vsak za-se, je enajst let, in v tem kratkem času ni Oger naredil nič manj ko 613 milijonov goldinarjev dolga na svojo polovico nekdanjega skupnega cesarstva, od katerih mora po 40 milijonov goldinarjev na leto obresti plačevati.

Kako je to mogoče? — bo morda kdo vprašal. — Prav lahko! Če se kmet začne voziti v gosposki kočiji in gosposki živeti, bo kmalu po njem. Mali narod Magjarski je hotel na političnem odru biti med „velikimi“ oblastmi, — to pa je bilo drago, stalo je okoli 60 milijonov na leto, in zdaj, ko je treba plačati te stroške, Magjari nimajo denarja in nič več, na kar bi ga še mogli na posodo vzeti. Bliža se jim toraj dan popolnega denarnega poloma in vajen računar, ki njihov stan dobro pozná, ga jim lahko uže v pratiki pokaže.

Zdaj naj pomaga Avstrija! Ta, čeravno sama zadolžena, ima pri bogatinih še kredita, ker jej vsaj zemlja kaj nese, Magjari pa so političnega konja jahaje popolnoma zanemarjali svoje polje, tako, da že davkov ni dobiti. Lahko je toraj razumeti, da mora vsacega Avstrijca takraj Litave stresti strah, če mu vdari na ušesa novica, da hočejo zdaj Magjari skupno z nami denarja na pósodo vzeti. Kdo bo slednjič moral plačati? Mi, nas se bodo upniki držali uže zavoljo tega, ker bi Magjarom nič ne posodili, če bi na dolžnem pismu ne stalo tudi naše imé. In ker tudi mi sami še komaj komaj plavamo na vrhu vode, je več ko gotovo, da nas bodo Magjari potegnili na dno, če se oklenejo nas.

Vladni časniki si sicer prizadevajo razpoditi ta strah in trdijo, da o skupnem posojilu sploh ni govorjenja; al ravno to je sumljivo, kajti če kdo v enomer upije: „jaz nisem tat“, bo vendar ves svet nazadnje mislil, da bi vendar utegnil biti. Tudi to ne izdá nič, kar je Depretis odgovoril na neko interpelacijo, namreč, da se njemu ne zdi mogoče tako skupno posojilo; kajti Depretis je denarni minister bil, Tisza pa, ki povdarja skupni zajém, je na onem kraji čisto nov ministerski predsednik; saj se vé iz skušnje, da silni Magjari na posled vse dosežejo, kar koli hočejo. Ustavoverci so jim vse dovoljevali le zato, da so jih Magjari držali na krmilu Avstrije in je takraj Litave gospodoval Herbst s svojo tovaršijo, unkraj Litave pa je Magjar mogel tlačiti vse nemagjarske narode.

Zviti Tisza, pogreznen v dolgove, zdaj mahoma za Andrassyem zagovarja zasedo Bosne in Hercegovine, da bi s stroški te zasede izgovarjal denarne stiske Magjarov in na limanice vjel Avstrijo, da bi za svoj „magjarorszag“ ž njo vred dobil še denarja na posodo.

Naj ustavoverci Magjarom zdaj dovolijo še skupni zajém (skupno posojilo), se bode zgodilo to, kar se zgodí slepcu, ki slepca vodi — oba skupaj padeta v brezdno.

Mnogovrstne novice.

* *Za mlinarje na Turškem* je čudna postava. Da ne pridejo v skušnjavo se polastiti tujega žita za živež svoji kuretini, ne smejo nobene kokoši pri hiši imeti — razen enega petelina, ki jim zjutraj naznanja, kedaj je čas vstati.

* *Še so ljudje, ki verujejo na copernice.* Priča temu je nemšk kmet na gornjem Štajarskem, ki si je v glavo ubil, da mu je vol „zacopran“. V tej svoji neumnosti je zažgal živega vola, češ, da je tako tudi zažgal copernico v njem in se tako za zmirom rešil „zacopranja“.

* *London*, največe mesto na svetu in glavno mesto na Angleškem, obsega 700 štirjaških milj in blizo 4 milijone prebivalcev. Judov šteje več ko cela Palestina, katoličanov več kot Rim. Vsako leto ondi zidajo kakih 9000 novih hiš. Bogatinov ima sila veliko, pa tudi siromakov brez števila; ni tedaj čuda, da vsak dan na tisoče hudodelcev pritirajo k policiji.

* *Pogozdna deklica.* Iz Trenčina v Slovakiji se poroča, da so v eno uro oddaljenem gozdu delavci vjeli neko stvar, o kateri se na prvi hip ni vedelo, je li to človek ali žival. Pokazalo se je, da je mlada ženska, popolnem divja. Govoriti ne zna nič. Do zdaj se ni moglo izvedeti, kdo da je, a ugiba se, da je kakova zločinka, ki je od strahu pred kaznijo zblaznela in ubegla v gozd, kjer je morala uže več let živeti. Odpeljali so jo v deželno bolnico.

Naši dopisi.

Iz Reke 15. dec. — Nedavno so tudi „Novice“ povedale, da se Hercegovska deputacija iz Pešta ni skupno vrnila domú, marveč, da se je Magjarom posrečilo razcepiti jo v dva dela; pravoslavni so vzeli pot preko Trsta, katoličani in mohamedanci pa preko Reke. Ko so Rečani, med katerimi je slovanskega plemena, vzlasti boljše vrste, več nego magjaronov in lahonov, zvedeli, da imajo pripeljati se po železnici od Karlovca, je vrelo na kolodvor posebno veliko Slovanov obojega spola. Al evo nesramnost magjarsko! Ko vidijo ob kolodvoru zbranega toliko slovanskega, a le malo magjarskega in lahonskega občinstva, jih prime strah, da ne bi se pokazalo Reke slovansko obličje. Kaj storé? Pred vrata obesijo tablo z napisom, da ima vlak tri ure zamude. Zato se podá večina domú, le nekateri še ostanejo. Komaj pak odidejo, kar prižvižga vlak. Da bi ne bilo par Hrvatov in nekaj Slovencev, nihče ne bi bil ogovoril gostov, ko so stopili z voza; ti pa so odlične možé Hercegovce duhovskega in posvetnega stanú srčno pozdravili in jim tudi povedali, kako so jih magjaroni nalagali. Tri dni so se tu na Reki mudili dragi mi gostje. Povedali so nam, da, kakor zelo jih je prijaznost cesarjeva v Budapeštu očarala, tako malo so se

jim prikupili poturice Magjarske. — Naj vam dodam še smešnico. Ko so zadnjić magjaroni in lahoni volili si župana — magjarona — se ve da, in mu napravili bakljado, so se čuli le kriči „evviva“ in „eljen“, Nemci pa, katerih je tukaj tudi nekaj, so se magjaronskemu klicu „eljen“ pridružili s klicem „elend“, kar se res prav izvrstno podá finančnemu stanu magjarskemu. Toraj „eljen elend — živilo uboštvo!“

Iz Krškega na Dolenjskem. (*Ravnateljstvo trirazredne meščanske šole tukajšnje*), ki se je 7. oktobra s 1. razredom pričela, razpošilja ravno zdaj razglas, ki razklada namen meščanskih šol, ki so nekako više ljudske šole, in pa kaj se učí v teh šolah, katerih prva na Kranjskem se je letos odprla v Krškem. Namen tega razglasa pa je zlasti ta, da bi učitelji v Krškem okraju in v bližnji Štajerski okolici, potem prečastita duhovščina, šolski in občinski predstojniki ter domoljubi in šolski prijatelji in zlasti stariši v obrtnijskih krajih z vso vljudnostjo na ta nov zavod pozorni bili in šolsko mladino, katera bi nauka meščanske šole željna in za-nj sposobna bila, na obiskovanje te učilnice naklonili. Slehern kraj, sleherna ljudska šola ima morda učenca, ki ima zmožnost in veselje za tako daljno izobraževanje. Naj bi tedaj blagovolili stariše takega, najmanj 10 let starega dečka, ki je poleg slovenščine (na zavodu učni predmet) zmožen tudi nekoliko nemščine (vsaj čitanja in pisanja), opomniti na ta zavod, kajti sama štiriraz-redna Krška ljudska šola, ki šteje le malo (okoli 90) učencev, ne more pošiljati dovoljnega števila v meščansko šolo.

S Kranjskegore 4. grudna. (Dalje.) — Po več časa trajajočem deževnem vremenu je Sava, v katero se tudi nekateri hudourniki izlivajo, pri nas strašno narastla. Že pod Korenom je Razingarjev jéz močno poškodovala, in kmalu bi mu bila tu tudi hišo podkopala. Pri Križnjekovem mlinu v Kranjski gori je jéz popolnoma raztrgala; pri Urbanijovi gobeli pa je zadevanje pretrgala, čez travnik in njive globok brod izkopala, in tu njegovo posestvo okoli 4 oralov posula ter mu nad 2000 gold. škode naredila. Vzrok tej povodnji, po kateri so tudi druga ob Savi ležeča zemljišča veliko škode trpela, pa ni samo le deževno vreme, ampak največ je železnica tega kriva. Pri izdelovanji železnice so namreč pod Ratečami blizo Kamuja prekopali neki rob, čez katerega ob največi povodnji ni mogla voda teči, da ondi železnica bolj po ravnem gre; pri zadnji povodnji je tu tekla tako globoka voda po železnici proti Podkorenu, da si je ni upal noben korenjak prebresti. Dokler železniška prekopa ni bilo, ni iz Rateč proti Korenu in Kranjskigori nikoli voda tekla, ampak posahnila je polagoma pod Ratečami v dotični globini; kedar je pa po silni povodnji tu voda močno narastla, začela je odtekati po travnikih „blati“ imenovanih, proti Weisenfelsu, in od tu na Koroško. Rateške vode so se vsled omenjenega prekopa pri nas ljudje pa tudi hudo bali, in to bojazen na dotičnem mestu tudi razložili. Vsled tega je pa tudi, če se ne motimo, že leta 1872. posebna komisija na dotičnem mestu vodne zadeve pregledovala. Določilo se je takrat, da mora železnica za odtok vode proti Weisenfelsu skrbeti, in sicer tako, da Rateška voda nas ne bode nikakor nadlegovala. A dosedaj se še ni nič zaradi tega storilo; vse je ostalo kakor je bilo prej, in zavoljo te nemarnosti smo sedaj v veliko škodo prišli. Pravično bi tedaj bilo, da nam železnica če ne vse, vsaj nekoliko škode povrne. Kakor čujemo, je naš marljivi župan se tudi uže do okrajnega glavarstva v Radolici s prošnjo obrnil, da bi po povodnji od Save nam storjeno škodo pri nas pregledalo, in nam kako povračilo naklonilo, pa tudi ukrenilo, da se za odtok Rateške vode od strani Rudolfove železnice nemudoma potrebno preskrbi.

Iz Jezera pri Cerknici 11. dec. A. L. — Ker se od več krajev sliši o hudih povodnjah, naj tudi jaz nekoliko črtic podam dragim „Novicam“, da svet izvé, kakošna je pri nas z našim jezerom. Voda je tako velika, da najstareji ljudje ne pomnijo take; skoraj vse naše polje je zalito in po vsi vasi stojí voda tako, da smo se morali, dokler ni bilo ledú, s čolnom od hiše do hiše voziti; voda stojí po nekaterih hišah za komolec na visoko, po hlevih, kletih in skednih pa še više. Kdor nima dilj in še druzega lesa, da bi si novih podov nad vodo naredil za živino ali v hiši za družino, je moral svoj dom popustiti in se drugam preseliti. Krompir, katerega se je malo pridelalo, smo morali iz gorkih klet iznesti in pa na mraz djati, kajti le malokdo ima v drugem nadstropji gorko shrambo. Letina je bila pri nas zavoljo deževja slaba, sená se je celó malo pridelalo, ker se jezero ni bilo nič posušilo in živina je imela prav slabo pašo, ker je morala skoro vse leto na tujih pašnikih se pasti. Povrh vsega pa smo bili še pogoreli, 14 poslopij nam je požar pokončal. Kar smo pšenice in rži vsejali, nam bo vso voda potopila, ki uže čez tri tedne na setvi stojí. Kaj bomo pa spomladi, kedar voda odteče, sejali? Ječmen brez gnoja ne bo rastel in tudi kaj druzega zato ne, ker bodo njive vse izprane in puste, gnoja pa ne bo, ki nam ga je voda skoraj vsega odnesla. In tako nam hudi časi z lakoto pretijo, če nam od nikodar pomoč ne doide. Kaj hočem pa o davkih reči? Cenilci si niso dali nič dopovedati, da naše polje voda velikrat potaplja in pridelke vniči; ravno taka je s pašniki; če cenilci pridejo, kedar je suho, so res takrat najlepši pašniki, komaj pa morebiti peté odnesó, uže vse zalije voda in ribam se mora vse prepustiti. Zdaj, zdaj naj bi se gospodje cenilci doli na naše polje, travnike in pašnike ozrli, ki so jih tako visoko cenili in jih najboljšim prištevali, — zdaj bodo videli vse drugo!

Iz Ljubljane. — Potovaje z brzovlakom na Dunaj je slavni vojskovodja baron Filipović 12. dne t. m. se le malo trenutkov na Ljubljanskem kolodvoru mudil, kjer se mu je mestni župan poklonil in ga kotčastnega meščana pozdravil. Zakaj neki sam — brez odbornikov, to je tudi nam zastavica. Preprijazno je general odzdravil pozdrav in obljubil, da pride po priliki v Ljubljano osobno se meščanom zahvalit za skazano mu čast, katero toliko više ceni, ker izvira iz glavnega mesta dežele, katera je od nekdaj verno udana svojemu vladarju, in katere sinovi so zopet na bojišči potrdili, da Avstrija nima hrabrejših vojakov memo njih. — Kako pa tudi Ljubljančani cenijo junaštvo naših rojakov, se je sijajno zopet pokazalo pretekli petek, ko je iz Bosne prišedši tretji oddelek naših reservistov iz kolozeja marširal na strelišče, kamor je bil povabljen na večerjo. Z godbo po razsvitljenih ulicah od brezštevilne množice ljudstva spremljanim so doneli skozi in skozi navdušeni „živili-klici“; na strelišči pa je vladalo do 11. ure ponoči tako živahno in veselo življenje, da, kdor ni bil pričujoč, se mu težko popisati dá, kajti gospé in gospodičine so slavljenim vojakom pripravile okusna jedila, gospodje: c. k. deželni predsednik, deželni glavar, mestni župan, dr. Poklukar in Klun pa so nazdravljali z navdušenimi napitnicami. Slišali smo nekatere „naših fantov“ reči: „veliko, grozno veliko smo trpeli od Turkov, a danes je vse trpljenje pozabljeno.“ — V malo dneh se pričakuje še četrti oddelek naših vojakov iz Bosne. — Katoliško društvo je 16. dne t. m. v nunski cerkvi napravilo slovesno črno mašo za vojake, ki so v Bosni smrt storili, jutri pa zopet v tej cerkvi zjutraj ob $6^1/_2$ uri napravi

slovesno zahvalno mašo za rešitev kristjanov iz Turškega jarma.

— (*Iz seje deželnega odbora 13. t. m.*) Deželni blagajnici se je ukazalo, da za uboge družine rezervistov, ki so v vojaški službi v Bosni in Hercegovini, izplača četrto podporo (namreč za mesec december); — tukajšnjemu mestnemu magistratu se je dovolil znesek 100 gld. za pogostenje rezervistov 17. pešpolka, kateri so zdaj iz Bosne prišli; — deželnemu stavbenemu uradu se je naročilo, da skrbi za tehnične priprave, da se boste cesti čez Slivico in Bonco na Dolenjskem prenaredili; — za svojega zastopnika v Radoljškem cestnem odboru je deželni odbor izvolil g. Alfonza barona Zoiza v Bledu; — vodstvu tukajšnje tovarne za smodke se pošlje zahvalno pismo za izkopane in deželnemu muzeju podarjene Rimske spomenike; — gospej Schulz-Strasnicki na Dunaji pa zahvalno pismo za deželnemu muzeju podarjeno sliko slovenskega učenjaka Matija Čopa, katero je naslikala gospá pl. Hermansthal, rojena Ljubljančanka.

— (*80 ubozih šolskih otrok*), 40 dečkov in 40 deklic, je bilo v nedeljo dopoldne v čitalnični dvorani s prav čedno in močno obleko od nog do glave oblečenih, katere je tudi letos oskrbel s pripomočjo g. Dolenca komité dobrotnih gospé in gospodičin pod vodstvom gospé Murnikove. Kako se čedalje bolj ceni dobrodelno to podvzetje, ki je pred 13 leti v čitalnici bilo vpeljano po dr. Orlovi rodovini in je dozdaj uže 1005 ubozih otrok obleklo, pričala je v nedeljo velika množica pri tej delitvi nazočega občinstva. Tudi gosp. c. k. deželni predsednik vitez Kalina in gosp. deželni glavar vitez Kaltenegger sta s svojim prihodom počastila veseli dan obdarovancev, katerim je še posebno to dobro délo, da so iz rok gosp. c. k. deželnega predsednika, ki je nadomestoval svojo po bolehnosti zadržano gospó soprugo, prejemali obleko. Kakor lani sta tudi letos g. A. Praprotnik, vodja mestne ljudske šole, in pa nunski katehet gosp. Keržič s primernim govorom se zahvalila blagim podvzetnicam te milodarne naprave in dobrotnikom vsem, pa tudi otročiče opominjala hvaležnim biti s pridnim učenjem in lepo obnašo. — Zvečer je bila v čitalnični restavraciji veselica z loterijo z namenom, nabrati še novcev za poplačanje nakupljenega blagá, katero skupaj stane blizo 600 gold., kar še ni vse poplačano.

— C. k. gozdni svétnik gosp. Janez Salzer, tudi odbornik naše kmetijske družbe, pride po sklepu Nj. veličanstva od 25. novembra v c. kr. ministerstvo kmetijstva za gozdnega nadsvetnika, — na njegovo mesto k deželni vladi Kranjski pa je za gozdnega nadzornika imenovan gosp. Vencelj Goll.

— Starosta Kranjskih zdravnikov gosp. Andrej Gregorič, mestni kirurg v pokoji, je 13. dne t. m. 50letnico svojega zdravniškega marljivega delovanja obhajal.

— (*12 prav lepih ovnov*) je v soboto zvečer iz Ukve na Koroškem došlo družbi kmetijski v Ljubljano. Velika hvala gre za to preč. gosp. župniku Škarbini ki je zopet letos oskrbel navedene ovne izvrstnega Koroškega plemena, po katerih, če gospodarji z njimi umno ravnajo, se mora mnogo zboljšati naš domači rod.

— Gosp. Miroslav Hubmajer, iz Bosenskega in Hercegovinskega ustanka svetu znan, je zopet odšel v boj na jug, v Macedonijo, kamor so ga Bolgarski ustaši pozvali.

— (*21 barantačev s ponarejenimi bankovci in dvajseticami*) je sedelo unidan na zatožni klopi pred porotno sodnijo. Ti barantači so hodili na Laško v okolico Videmsko, kjer so ponarejene bankovce (desetake) in pa ponarejene dvajsetice za dobri (denar se ve da po nizki ceni) kupovali in jih potem domá na Kranjskem izdajali ter ljudí goljufali. Ti barantači, med seboj dogovorjeni, so hodili do Vidma na Laško, kjer je neki lašk starec jim bankovce in dvajsetice prodajali. Za to kupčijo sedijo zdaj v ječi na 10, 3 in 2 leti obsojeni, kjer imajo čas premišljevati, da goljufiji nikoli ne izostane kazen.

— (*Občni zbor narodne čitalnice*) bode po večletni navadi na sv. Štefana dan, 26. dne t. m. dopoldne ob 11. uri v čitalnični dvorani. Program obravnavam je sledeči: 1. Nagovor predsednikov, 2. poročilo tajnikovo, 3. poročilo blagajnikovo, 4. nasveti posameznih društvenikov, 5. volitev dveh pregledovalcev za čitalnični račun, 6. volitev predsednika, blagajnika in 15 odbornikov.

— („*Požigalčeva hči*"), znana Tylova igra, ki se je na slovenskem odru z dobrim vspehom predstavljala, se bode jutri v Kocéljevi nemški prestavi na oder spravila, v kateri igra g. Kocélj nalogo „Vrabca".

— (*Vabilo na naročbo Dunajskega časnika „Osten"*) razglašamo po želji sl. vredništva sledeče:

„Die neueste Nummer (49) der in Wien im 12. Jahrgange erscheinenden Wochenschrift „Der Osten" (Organ der Slaven und Rumänen) weist folgenden Inhalt auf: Politische Uebersicht. — Zur Geschichte der orthodoxen Kirche in Siebenbürgen. II. (Schluss.) — Der Einzug des Kaisers Wilhelm in Berlin. — Der englische Krieg gegen Afghanistan. — Ausland. (Petersburg. Philipopel. Nisch. Constantinopel. Waschington.) — Kleine Chronik. — Volkswirthschaftliches. (Die Wälder der Herzegowina. Regulirung der Save. Wiener Marktbericht. Verlosungen) etc. etc. „Der Osten" kostet sammt der reich illustrirten Unterhaltungs-Beilage „Das Lesestübchen" blos 1 fl. 50 kr. vierteljährig."

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — To so vam zmešnjave brez konca in kraja v državnem zboru zdaj zarad Berlinske pogodbe, katero je ministerstvo v obravnavo predložila zbornici poslancev! Zdaj uže več ne vémo: kdo je „ustavoverec"? Herbstovci in napredni klub zanikujejo ustavo v tistem smislu, v katerem jo tolmači Auerspergovo ministerstvo. Če namreč minister dr. Unger §. 11. a) temeljnih državnih pastav tako razklada, da državnemu zboru v vnanjih zadevah ne gré nobena beseda, Hrbstovci pa trdijo, da mu gre, kdo ima prav, kdo je ustavoverec? Kakošen bo izid konečnega glasovanja o Berolinski pogodbi, je danes še popolno nejasno.

— Herbst in nekateri njegovi tovariši žugajo izstopiti iz delegacije. Vsaj bi za Avstrijo bolje bilo, da bi ne bili nikoli niti v delegaciji niti v zbornici poslancev.

— Danes se je začela obravnava Berolinske pogodbe. V dotičnem odseku je edini dr. Pražak trdil, da pogodba ne potrebuje državno zborovega potrjenja. Sicer pa je odbor sklenil nasvetovati, da naj državni zbor pogodbo sprejme; nasvet dr. Herbstov, da naj ob enem graja dosedanjo vnanjo politiko, kakor tudi resolucija Grohelskega, ki graja razširjenje Ruske moči, sta bila zavržena. Herbst je naznanil, da hoče manjšina staviti poseben predlog, vendar pa nima nobenega upanja, da bi ta v zbornici obveljal.

— Nekateri listi namreč poročajo, da bode državni zbor skoraj razpuščen, in da se bodo meseca marca vršile nove volitve.

— O ministerski krizi ni še prav nič določenega, in kar se je o novih ministrih dozdaj pisalo, bilo je sploh le ugibanje. O osebah še ni nič določenega,

le to je neki dognano, da bode novo ministerstvo ustavoverno, dasi morda sostavljeno iz mož, ki niso ravno državni poslanci.

— Ko je baron Filipović došel na Dunaj, se mu je na kolodvoru poklonila deputacija Hrvatskega akadcmičnega društva „Velebita“ in mu izročila krasen lavorov venec. Predsednik „Velebita“ pravnik Neuman ga je pozdravil z navdušenim ogovorom, ki se je končal tako-le: „Hrabri vojvodo! Hrvatsko akademičko družtvo „Velebit“, skopčano u ovoj daljini najužjom svezom sinovske odanosti sa majkom domovinom, izrazuje čuvstvo čitave svoje domovine, ako se je usudilo, da Te dični vojskovodjo na Tvom povratku pozdravi, u znak pako najdubljega počitanja podastire Ti naš „Velebit“ ovaj zaslužen lovor-vienac; primi ga kao izraz najoduševljenijih naših osjećaja. Živio!“ — Ta pozdrav je slnvni general odzdravil tako-le: „Mila mladeži! Na Vašem liepom pozdravu izrazujem Vam najtopliju hvalu. Ni s daleka nebih se nadao, da će me u srcu carevine pozdraviti milozvučni glas moje mile otačbine. Hrvatska braćo, budite uvjereni, da toga časa neću zaboraviti, dokgod mi u prsijuh bude srdce kucalo. — Hrabra naša vojska učinila svoju; kudgod je stigla tu je pobjedjivala. Bosna po prirodi krasna i divna — danas je tužna i jadna; nije, kako ju pjesma pjeva „ponosna“. Pod carskim dvoorlom postati će ta zemlja najkrasnijom provincijom naše carevine i slavna, kakva je mala naša domovina. Da to pako postane: treba raditi, treba, da svaki od Vas svoju doprinese — pa znajte, ta će zemlja biti biserom zemalja našega cara i kralja Franje Josipa I. — a on nam — živio!“ — Potem vsacemu iz deputacije roko poda in vpraša, so li vsi sami Hrvati, a ko se mu odgovori, da so tudi Slovenci vmes (Orožen, Klein, Volčić) vidilo se mu je, kakor „Obzor“ poroča, da ga to jako veseli.

Ogersko. Zaseda Bosne in Hercegovine je kakor Dunajski tako tudi Ogerski delegeciji hud trn v peti; vendar se bo stvar tako zasukala, da navzlic vsem nezaupnicam, ki jih Andrassy mora požirati, bode naposled vendar on požrl vse „separatne izjave“ tù in nakraj Litave.

Iz Rusije. — Podoba je, da boj med Angleži in in Afganisti ne ostane sam. Rusija sicer ni še koraka storila, da bi se Angležem v Aziji zoperstavila, al vse, kakor govori in dela z Angležko diplomacijo, kaže na to, da obe vladi utegnete kmalu pričkanje iz pisarniške mize prenesti na polje krvavega bojišča.

Iz Italije. — Iz Rima. Tukajšnje stranke so začele tako rogoviliti, da nobeno ministerstvo ne bode štelo daljega obstanke. Iz „zedinjene monarhije“ hočejo stvariti republiko po Mazzinijevem idealu.

Česko. Iz Prage. — Povsod delajo priprave za slovesni sprejem generala Filipovića, ki je priljubljen vsem lojalnim Avstrijanom kakor je nekdaj bil Radecky. Naj tu zapišemo važne njegove besede, ki jih je rekel deputaciji v Kotoru takole: S krvjo natopljeno zemljo (Bosno in Hercegovino) bode cesarska armada tudi v prihodnje Avstriji obdržala“.

Odgovori vredništva. Gosp. S. P. v R: 1) Pisarnica glavnega odbora močvirskega je, kakor so „Novice“ uže pri začetku tega odbora razglasile, tikoma pisarne družbe kmetijke v Salendrovih ulicah nad „bregom“; pisarnica družbe kmetijske sprejema tudi vloge za močvirski odbor; — 2). Najbolje živinozdravniške knjige so one (5 zvezkov), ki sta jih na svitlo dala dr. Bleiweis in dr. Strupi. Veljajo 3 gld. 15 kr., pa so uže težko dobiti v pisarnici družbe kmetijske.

Vabilo na naročbo „Novic“

za leto 1879.

„Novice“ so letos novembra meseca sè sedemdesetletnico svojega utemeljitelja doživele toliko časti, da po njej vse pomlajene nastopijo ob novem letu svoj 37. tečaj.

Načela njihova ostanejo ista, ki so jih vodila dolzih 36 let. Kakor so neumorno na polji kmetijstva, kjer je mnogo ledine še, delale za telesni, v mnozih druzih obzirih pa za duševni blagor naroda slovenskega, — kakor so vedno brez strahú, če tudi je „pisano gledal protivnik“, borile se za svetinje njegove, — kakor so zmiraj le v federalistični sistemi vidile zadovoljnost narodov Habsburške monarhije in v tej zadovoljnosti Avstrijo močno, — kakor so ves čas trdile vzajemnost slovansko in so duševno naslombo osobito iskale pri sosednih svojih bratih unstran Sotle, tako ostanejo tudi v novem letu, ne obupaje, da v „novi Avstriji“ zvedrila se bodo vremena tudi Slovanom njenim.

V to ime vabimo rodoljube na novo naročbo našega lista, in spolnovaje dolžnost svojo, da se zahvalujemo svojim častitim prijateljem dopisovalcem, prosimo jih ob enem tudi v prihodnje njihove blage podpore.

„Novice“ z „Oglasnikom“ vred stanejo:

za celo leto po pošti 4 gold. 60 kr., — v tiskarni prejemane 4 gold.
za pol leta po pošti 2 „ 40 kr., — v „ „ 2 „
za četrt „ po pošti 1 „ 30 kr., — v „ „ 1 „

Naročnina naj se po najcenejši poti poštnih nakaznic pošilja pod naslovom Blaznikove tiskarne v Ljubljani.

Založništvo „Novic“.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: Jožef Blaznikovih naslednikov v Ljubljani.